

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 18. junija 2020 - Leto XXX, št. 25

stran 2

»Dober dan, tisoč možnosti in dolžnosti«

*Pustolovščina v andovski naravi
stran 3*

*Meu je ponujene tri službe
stran 4*

*Za vsako bolezen raste rožica
stran 9*

»DOBER DAN, TISOČ MOŽNOSTI IN DOLŽNOSTI«

S pokarantenskimi olajšavami je madžarska vlada dovolila tudi prireditev šolskih valet. Tako so se v petek, 12. junija, na velikem travnatem dvorišču DOŠ Jožefa Košiča začele zbirati ožje družine 13 odhajajočih osmošolcev. Vse je potekalo v skladu z varnostnimi predpisi, zato sorodniki niso smeli v učilnico v prvem nadstropju gornjeseniškega šolskega poslopja.

Tam se je razredničarka *Ildikó Domján* s toplimi besedami poslovila od svojih učencev, in se z njimi - po stari domači navadi - med petjem napotila proti dvorišču. Vsak osmošolec je imel na svoji klopi v učilnici z vrtničnim cvetnim listjem izrisan monogram, bila pa je tudi njihova pot po hodnikih in stopnicah posuta s cvetnimi listi. Vsak učenec je držal balon v roki, saj - kakor nam je kasneje zaupala scenaristka svečanosti, slovenska peda-

balone privezali na otroško igralo na dvorišču, nato pa se - v varni razdalji - postrojili na

Osmi razred je za slovo pripravil dvojezično slanje pod taktirko slovenske pedagoške asistentke *Valentine Novak*

stopnicah.

Sledil je madžarski del programa z deklamacijami o vstopu v odraslost in petjem pesmi z glasbeno podlago. Nato je prisotne sošolce, starše in učitelje v slovenskem jeziku pozdravil osmošolec *Giulio Brunetto*, ki je izpostavil posebnost tega

kim resnicam prislunhili tudi v preprostih deklamiranih verzih uspešnice *Vlada*

Kreslina z naslovom »Poj mi pesem«, o mladih letih pa so z madžarskim zvezdnikom *Ákosom* skupaj zapeli učenci: »Za nami ostane znamenje, ko se bomo morali odpraviti na pot«.

Od odhajajočih so se s svojimi mislimi v slovenskem in madžarskem jeziku poslovili tudi sedmošolci in jih označili kot dobre prijatelje. Svetovali so jim, naj se ne bojijo sveta, temveč ga imajo radi. »Stari dijaki« pa niso mogli mimo karantene, ki je tako zelo zaznamovala zadnje tri mesece v šolskem letu, jih pa naučila marsičesa novega. Kot so poudarili, je mladost odgovornost - ki je zavezana napredovanju in razvoju.

Poslavljaljoči se šolarji so se svojim učiteljem zahvalili s šopki, nato pa privezali svoj trak na šolski prapor, ki so ga predali predstavnikoma sedmošolcev. Nato je sledil najbolj prisrčen del prireditve, ko je *Máté Labritz* v porabskem slovenskem narečju vsakega sošolca opisal (*»fejst si poseben, pogrešo mo te ...«*) Zahvalil se je tudi vsem učiteljem in staršem.

V svojem dvojezičnem svečanem nagovoru je ravnateljica šole *Ildikó Dončec Treiber* govorila o mešanih občutkih slovesa in žalosti. Povedala je, da povezujejo dolga skupna leta učence in učitelje, prihod-

nost pa je kljub morebitnim težavam vabljiva. Po njenih besedah je osnovna šola dala dijakom ob znanju še sposobnost prilagajanja okoliščinam, ki bo koristna tudi v njihovih novih skupnostih.

Prihaja torej novo življenje, ki se ga odhajajoči morda še niti ne zavedajo, zato so zapeli radoživo pesem *Toneta Pavčka* z naslovom »Dober dan, življenje!«, ki jo poznamo v izvedbi *Ditke*. Pred samim koncem smo še slišali: »vsak od nas je kot balon, velik, majhen, pisani ...«, učenci osmega razreda pa so stopili do privezanih balonov in jih v znamenju novih priložnosti spustili v zrak.

»Zelo bom pogrešala to šolo,« nam je kasneje zaupala osmošolka *Štefanija Dravec*. »S sošolci smo malo nori, ampak zelo dobri prijatelji. Učitelji

tekmovanju. Ko bom velik, bi bil rad učitelj na Gornjem Seniku.«

»Zelo dobra šola je bila, super sošolce sem imel. Lepo se jih bom spominjal,« je dodal *Giulio Brunetto*, ki je bil kljub svojemu italijansko-madžarskemu poreklu eden najboljših učencev slovenščine. Šolsko pot bo nadaljeval na gimnaziji v Sombotelu. »Tam ne bom imel slovenščine, bom se pa je učil privatno.«

Scenaristka svečanosti *Valentina Novak* je poudarila, da so bile priprave kljub kratkemu razpoložljivemu času uspešne. »Gre za kreativno generacijo, ki jo pričakaš z nasmehom. So radovedni, zvedavi, ves čas veliko govorijo. Bila je dobra generacija tudi v slovenščini. Ne vem, kako bo septembra, ko jih več ne bo.

Smo kot baloni: veliki, majhni, pisani« - pogled osmošolcev v neznane višine

Osmošolca sta pripela svoj trak na prapor šole - v ozadju čaka nova generacija sedmošolcev»

goška asistentka *Valentina Novak* - je balon simbol poti v neznanu, na katero stopajo osmošolci. Na nove poti proti odraslosti pa se lahko podamo tudi na kolesih, ki so bila drugi osrednji element letošnje valedne - lahko smo jih srečali na več točkah dvorišča.

Ko je tistega sončnega dopoldneva zazvonil šolski zvonec, je povorka praznje oblečenih mladih stopila skozi izhodna vrata in naredila velik krog - prav tako po s cvetjem posuti travi. Osmošolci so svoje

dneva. Spominjal se je zadnjega skupnega dneva pred karanteno, ko so fantje spuščali ladjice v seniški potok, dekleta pa pekla pecivo. Zahvalil se je tudi za »vragolije«, ki so jih skupaj počenjali v preteklih izjemnih osmih letih. Poslavljaljoči se šolarji so zapeli pesem *Klare Jazbec* o medsebojni ljubezni, sledeča madžarska pesem pa jih je opozorila, da se morajo na morju življenja pogosto spopasti z neprijetnimi vetrovi.

In če že pesmi, smo življenjs-

so vedno govorili, da smo mi najboljši, čeprav so se z nami tudi veliko kregali,« je dejala zmeraj nasmejana *Štefi*, ki bo šolanje nadaljevala na srednji strokovni šoli v Monoštru, za naprej pa se spogleduje s študijem veterine.

»Na šoli smo dosti nastopali, sodeloval sem pri folklori, pevskem zboru in dramskem krožku. Upam, da bom vse to počel tudi na srednji šoli.« To pa so že besede *Mátéja Labritza*, ki se bo odpravil na monoštrsko gimnazijo. »Letos sem se zelo dosti učil slovensko, položil sem jezikovni izpit in sodeloval na državnem

Manjkali bodo. Zelo bodo manjkali,« je priznala pedagoška asistentka.

Učenci osmega razreda so za slovo na ograjo šole priklenili ključavnico s svojimi imeni, ki simbolizira večno povezanost med njimi. Pred zaključkom svečanosti pa so si vsi radovedni lahko ogledali še filmček, ki so ga za slovo pripravili učenci pred vstopom v življenje z veliko začetnico.

(Slika na 1. strani: Šolanje na gornjeseniški DOŠ Jožefa Košiča je zaključilo 13 učencev.)

-dm-

foto: *Silva Eöry*

Pustolovščina v andovski naravi

»Močvirski cekinček živi na močvirnih travnikih in ob zaraščenih vodnih jarkih, sodi med večje metulje iz družine modrinov. Zgornja stran samčevih kril je oranžna in se zato lesketa, le ob

rojstna hiša mojega - žal, že pet let pokojnega - očeta. To osupljivo pokrajino so moji predniki izoblikovali s svojim kmečkim načinom življenja,« je pripovedovala Lívi in dodala, da se ji je naj-

vrednot v madžarskem, slovenskem in nemškem jeziku. »Zaradi bližine tromeje se nama je zdelo pomembno, da gostom iz tujine omogočiva orientacijo in spoznavanje v njihovem jeziku,« je poudarila Lívi, medtem pa smo že prispeli k prvemu postajališču v eko-parku z nazivom »Blodnjak mesojedih rastlin«.

Labirint je s svojimi tisoč kvadratnimi metri edinstven v regiji, izhod iz njega je otežen s številnimi slepimi ulicami in možnostmi za zablodo, smo izvedeli od zakoncev, ki pa poudarjata, da je dosti odvisno tudi od sreče. »Če je kdo zelo spreten in začuti smer, se lahko iz labirinta reši v četrto ure. Nekateri pa blodijo kar 30-40 minut,« je opozoril Balázs in v tolažbo dodal, da se lahko pri iskanju izhoda koristijo lestve ali celo walkie-talkie.

»Najine ciljne skupine so družine, prijateljske skupine in šolske skupine oziroma vsak, ki ima rad naravo in išče aktivno, vsebinsko bogato sprostitve v njej,« je povedala Lívi, medtem ko smo se po bregu vzpenjali proti najvišji točki eko-parka, »Počivališču Panorama«. Tukaj smo si dejansko oddahnili na klopci, in se s pomočjo daljnogleda ozirali naokrog po andovski pokrajini, po značilnem razloženem naselju. »Le enkrat na leto lahko pokosiva ta travnik in še to s posebnim dovoljenjem. Nekoč je namreč košnja ob nepravem času močno zdesetkala populacijo ptičja kosca,« je razložil Balázs.

Največji izziv in pravi fizičen napor od gostov zahteva igrišče z vrvmi, z nazivom »Zakladi gozdov«. Tukaj se pogumni obiskovalci - po temeljitih varnostnih pripravah - lahko spopadejo s svojimi strahovi pred višino: hoditi morajo po jeklenih vrveh in lesenih polenih oziroma drseti po zraku

z lijano v rokah. »Igrišče razvija občutek za ravnotežje in pomaga premagovati odpor do višine. Če kdo ni preveč športen in uspešno pride skozi to postajališče, se obogati z nepozabnim

mlaki, ki mi jo je v otroštvu pogosto povedal oče. Če se tukaj sprehodimo, lahko na cvetočem travniku občudujemo zavarovane majske prstaste kukavice,« je opozorila Lívi, medtem ko smo ji

Livia in Balázs Cser-Nagy: »Sprehod po najini vodeni pustolovski stezi traja približno 2 - 2,5 ure«

zunanjem robu kril je ozek črn pas. Močvirski cekinček je v Evropski uniji zaradi izginjanja nižinskih, močvirnih ali vlažnih travnikov ogrožena vrsta. «Ta opis lepe, majhne živalce najdemo na svetovnem spletu, kjer pa po krajšem brskanju lahko izvedemo še to, da domuje ta metulj tudi na območju Narodnega parka Órség, in sicer tudi v našem Slovenskem Porabju.

»Svoj park sva poimenovala po cekinčku, ki se bohota nad mnogobarvno cvetlično preprogo te pokrajine,« nam je zaupala mlada podjetnica Lívia Cser-Nagy, ko smo jo pred kratkim obiskali v Andovcih. Pri vходу »Ekološkega doživljajskega parka Cekinček« v samem središču najmanjše porabske vasi - tik za križiščem proti asfaltirani kolesarski povezavi Andovci-Budinci - nas je pozdravil tudi njen mož, solastnik eko-parka Balázs Cser-Nagy. Zakonca sta se v Andovce priselila iz županijskega središča, kjer sta se ukvarjala z gostinstvom.

»Nastanek parka je povezan z osebnimi vzgibi, saj se nahaja tukaj domačija mojih starih staršev, ki je tudi

prej porodila ideja o spominski hiši, ki naj bi bila svojemu namenu predana prihodnje leto in bo posvečena očetovega spomenu.

»Če se kdo pelje tod mimo po glavni cesti, se sprašuje, kje se naš eko-park sploh nahaja,« se je nasmehnil Balázs in poudaril, da sta s soprogo park izoblikovala popolnoma v skladu z naravo, s čim manjšimi posegi vanjo. Izpostavil je, da razvijata ekološki turizem na območju narodnega parka. »V našem eko-parku domujejo dnevni metulji in zavarovane ptice, ki jih tudi predstavljamo. Je pa naš park obenem doživljajski, prikaz naravnih vrednot spajamo torej s turističnimi atrakcijami,« je orisala osnovni koncept Lívi in svojemu partnerju na ramo obesila culico s skrivnostno vsebino, ki naj bi bila povezana z reševanjem nalog med pustolovščino.

»Najina steza je dolga dober kilometer in je opremljena z informacijskimi tablami, ki služijo spoznavanju zavarovanih rastlinskih in živalskih vrst,« smo se napotili po lepo pokošeni stezi, ki jo obdajajo krajši opisi naravnih

Močne jeklene vrvi zdržijo večtonsko težo - in blažijo naš strah pred višino

doživetjem,« je pomenljivo povedal Balázs, medtem ko je njegova soproga po vrveh urno napredovala s platforme na platformo. »Igrišče spada med manj zahtevna, ne pozabimo pa, da lahko med potjo na informacijskih tablah še spoznamo tukajšnje užitne, neužitne in strupene vrste gob,« je dodal in s tem podčrtal, da ima park dvojni obraz: po eni strani je pustolovski, po drugi pa tudi ekološki.

V nadaljevanju je postajala potka vse bolj zaraščena in nas končno pripeljala v gozdiček, na sredini katerega se je dvigoval mogočen hrast. Po lesenih lestvi bi se lahko povzpeli na visoko prežo, kjer naj bi gneznila črna štorčija. »To je zelo redka ptica, ki se izogiba bližini ljudi. Je manj znana kot njena bela sorodnica, zato sva se odločila, da predstaviva raje njo,« je razložil solastnik eko-parka in hudomušno pristavil, da tukajšnje naloge za enkrat ne bo razkril.

Zadnje postajališče pustolovske steze je »Barsko močvirje«, ki ga moramo prečkati po brveh. »Idejo sva dobila po domači legendi o Črni

pazljivo sledili po ozkih deskah.

»Rada bi povečala turistično privlačnost Andovce, torej tudi Slovenskega Porabja. Ponujava aktivno sprostitve, polno doživetij in meniva, da bodo najini gostje tako preživeli kakšen dan več v pokrajini,« je podčrtala solastnica eko-parka, ki s posebnimi storitvami pričakuje tudi kolesarje. Ta nova turistična točka ponuja še možnost za pasivno sprostitve na ležalnikih, podrobne informacije o parku - ki je odprt od sredine letošnjega junija - pa so na voljo na pripadajoči spletni strani in na vseh večjih družbenih omrežjih.

»Spremljala bova odzive obiskovalcev in tako razvijala ponudbo,« sta za slovo povedala Lívi in Balázs, ki ju čaka še ogromno dela pri obnovitvi stare domačije. Saj kakor pravita, spominska hiša mora biti dokončana, da se ohrani tudi spomin na nekdanje prebivalce gričevnate pokrajine ob Tromeji.

(Slika na 1. strani: Labirint - za izziv in zabavo - sta lastnika zgradila lastnoročno.)

-dm-

PREKMURJE

Küpi karto

Küpi karto! Tevi dve rejči ste konec meseca majuša leko prešteli skur na vsakšom stopaji v Murski Soboti. Lüstvo se je prva spitalo, ka tau pomeni, ali že brz se je zvedlo, ka se za tem sloganom skriva akcija soboškoga nogometnoga kluba NŠ Mura. 5. junijuša se je po skor trej mesecaj začnilo prekinjeno tekmovanje v prvi slovenski fotbalski ligi. Murina prva domanja tekma, stera je bila v soboto, 13. junijuša, je bila tak kak vse tekme do zdaj odšpilana pred praznimi tribunami. Zavolo toga so si pri Muri vözbrodili, ka pošlejo navijače »s tribun na terase!«. Povezali so nej samo Prekmurje, liki cejlo Pomurje in v več kak 50 krčmaj začnili odavati spominske zbiratelške karte za prvo domanjo tekmo brez gledalcev. »Küpi karto in dokaži fotbalerom, ka si z njimi, tüdi če si nej na tribuni,« je bilau povabilo, na steroga se je odzvalo dosta lüstva. Že en keden pred tekmo je bilo odanih okauli pet gezero kart, na konci pa celau deset gezero, tau pa dosta več, kak bi jih leko sploj prišlo na stadion Fazanerija. Istina gé, ka je bilou dosta takših, steri so küpili več kart (ena je koštala pet evrov), nej samo eno. Bili so tüdi takši, steri so küpili vsej 33 kart, na sterih so kejpi vsej nogometošov in trenerov, pa tüdi kejpi najbole zvestih navijačov, Black Gringosov.

Silva Eöry

Štefan Cmor – računalničar in gasilec, steri se rad vozi z mopedom

Meu je ponüjene tri slüžbe

S Štefanom Cmorom, steri žive v Moravskih Toplicaj, se pravi samo Po njoj je za eno leto šau ške k sodakom, in tau v Makedonijo, po

Z mopedom, steroga so njemi pajdaši küpili za abrahama, se trno rad vozi okauli

okauli deset kilometrov vkraj od Murske Sobote, sam se zavolo koronavirusa mogla pogučavati prejk telefona, zatau sva prva gučala o toj temi. »Nikdar smo si nej brodili, ka nas kaj takšoga zaodi, ka mo dozaprejti in nemo sploj dosta vöodili, samo malo okauli rama,« mi je pripovejdo te, gda smo se v Sloveniji leko samo ške po svoji občini gibali, zvün tistih, steri so mogli titi v slüžbo. Moj sogovornik, steri dela v eni računalniški firmi v Murski Soboti, je mejsec pa pau delo od dauma, zdaj pa, tak kak skur vsi, že odi nazaj v slüžbo delat.

Štefan Cmor, steri kak dosta Prekmurcov s tem imenom rajši čuje, ka ga zovejo Pišta, je gorraso v Moravcaj, »vej pa se je naša vesnica te ške tak zvala, ime Moravske Toplice je sledkar, 1984. leta dobila«. Oča in mati sta bila pavra, pauleg toga je oča odo v Avstrijo na sezonsko delo, ka si je te kaj pejnez cuj prislüžo. »V osnovno šaulo sam prve štiri razrede odo v Tešanovce, vej pa je te ške tam bila podružnična šaula, dale pa te ške štiri lejta v Bogojino. Tistoga cajta smo deca bole vküper odili, kak je tau gnesden. Zdaj tak gé, ka bole vsi v té računalnike in čedne telefone gledajo, mi pa smo bole labdo brsali, se kartali, sploj te, gda smo vleti počitnice meli, smo se dosta družili.«

Po zgotovljeni osnovni šauli je nej znau, ka bi v žitki rad delo, zatau se je vpiso na soboško gimnazijo.

tistom pa je študero elektrotehniko v Maribori: »Spomini na študentske cajte so lejpi, vej pa smo te ške mladi bili. Živo sam v študentskom daumi, tak kak dosta drüгих mojih pajdašov. Kakši večer smo tüdi šli kaj vö in smo se znali poveseliti, nej smo pa

Mali Pišteek (prvi s prave) v družbi sestere in bratranca

pozabili tüdi na včenje.« 1988. leta, gda je končo študij, je meu ponüjene tri slüžbe, odlaučo pa se je za tekstilno fabriko Mura, »gé so te glij nauvi računalnik küpili. Tistoga cajta je biu tau najbaukši računalnik v Jugoslaviji. Iskali so mlade lidi, vej pa se je komaj ške te računalništvo redno začnilo razvijati.« Po štiri lejtaj je eden njegov sodelavec šau na svojo paut, napravo je svojo firmo, pa je Pišteka povabo, aj naj dé z njim: »Odlaučo sam se, ka tau napravim, čiglij so me prva doma malo špajnsno gledali, ka prej dem z ene takše velke firme, kak je bila Mura, v eno malo

firmo. Sledkar, gda je Mura propadnola, se je pokazalo, ka sam dobro napravo.«

Tam gé je gorraso, v Moravski Toplicaj, zdaj tüdi žive s svojo držino. Ponosen je na sina Nina, steri je

Z ženo sta trno ponosniva na sina Nimoja

lani v Maribori zgotovo študij za padara, in zdaj že pomaga v soboškom špitali: »Decembra je začno delati, malo po tistom, gda je

sploj rad pauvle čili: »Včasi sam se s tem bole spravlo ali morem prajti, ka ga mam letos pa posajenoga. Tau ges takše bole močne, krepke čilije pauvam, nej takše navadne. No, pa tüdi prpeu in paradajs pauvam. Mam pa tüdi menše gorice in tak tüdi svoje vino, steroga zvekušoga raztalam žlati in pajdašov.« Ške eno veseldje ma, tau pa je, ka se trno rad okauli vozi s svojim mopedom. »Mam en stari moped, steroga sam daubo pred leti, gda sam slaviu abrahama. Küpili so mi ga pajdaši, steri so znali, ka sam te, gda sam mladi biu, meu en takši indašnji moped, steroga je prva moj oča meu, pa sam se ges z njim rad okauli vozo. Tisti moped je nej biu več dober, pa sam isko enoga gnakoga. No, te pa so mi ga pajdaši, steri so za tau znali, za moj okraugli rojstni den küpili. Zdaj se rad z njim pelam v gorice ali kama inan, sploj te, gda je lejpo vreme,« je na konci ške raztolmačo Štefan Cmor.

(Kejpi na 1. strani: Štefan Cmor (na sredini) je predsednik domanjoga gasilškoga društva, pauleg toga je tüdi poveljnik Gasilske zveze Moravske Toplice.)
Silva Eöry
Kejpi: osebni arhiv Štefana Cmora.

Štipendije za narodnostne študentke

Na pobudo Komisije za narodnosti Parlamenta se od leta 2018 zagotavlja štipendija pripadnikom narodnosti, ki študirajo na smereh narodnostna vzgojiteljica ali narodnostni učitelj razredne ali predmetne stopnje. Namen podelitve štipendij je zagotavljanje kadrov za narodnostne šole in vrtce in s tem zagotavljanje ravnotežja vzgoje in izobraževanja. Štipendije zagotavlja Urad predsednika vlade s pomočjo Sklada Bethlen Gábor.

Slovenske štipendistke po podpisu pogodb na sedežu DSS. (z desne): študentki Eva Balogh Papp in Regina Labritz, predsednik DSS Karči Holec, slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss in študentka Kristina Žokš

V šolskem letu 2019/2020 so štipendije prejele tri slovenske študentke.

Eva Balogh Papp obiskuje pedagoško fakulteto Univerze v Sopronu, in sicer 2. letnik na smeri za vzgojiteljice. Je Slovenka z Gornjega Senika, kjer je zaenkrat zaposlena kot varuška v tamkajšnjem vrtcu, ki spada pod DOŠ Jožefa Košiča. Prvi letnik je zaključila z izredno dobrim rezultatom. Opravila je tudi kompleksni jezikovni izpit iz slovenščine na srednji stopnji.

Regina Labritz je študentka Centra za filozofijo univerzitetnega središča ELTE, obiskuje smeri matematika in narodnostna slovenščina. Bila je štipendistka tudi v času srednje šole. Ima jezikovni izpit iz slovenščine (B2), je članica gornjeseniške mladinske folklorne skupine, od leta 2019 je članica slovenske samouprave v vasi.

Kristina Žokš je študentka 3. letnika Pedagoške fakultete Univerze v Sopronu, uči se za vzgojiteljico, bila je štipendistka tudi v gimnaziji. Ima jezikovni izpit iz slovenščine (B2), deluje v treh slovenskih ljubiteljskih skupinah (pevski zbor in folkorna skupina na Gornjem Seniku in cerkveni pevski zbor v Števanovcih). Je članica slovenske samouprave na Verici-Ritkarovcih ter sourednica občinskega glasila.

Slovenske štipendistke so pogodbe z Državno slovensko samoupravo o štipendiranju podpisale 11. junija, podpisa sta se udeležila predsednik DSS Karči Holec in slovenska zagovornica v Parlamentu Erika Köleš Kiss, ki si je prizadevala, da bi štipendije dobivale tudi slovenske študentke.

(Prvotni razpis namreč velja le za študente, pripadnike narodnosti, ki študirajo na fakultetah v maternem jeziku. Ker na Madžarskem ni nobene fakultete za vzgojiteljice v slovenščini, se je v tem primeru naredila izjema. op. urednice.)

F. Sütő

Pod Srebrnim brejgom ...

... so krčme na slovenskem kraju pune kak eške nigdar nej. Nej ranč vsikši den, depa skur vsikši, na tisti večer, gda se na veliko labda brše. Zato ka lidge na stadione ne morejo, v krčmaj ranč tak se derejo, kak bi tam skrak zelene trave bili. Pri vsejm tejm je najbolje naprej Mura iz Murske Sobotice. Stadion je prazen gé, depa dun se karte odavajo. Z njimi v krčmaj leko pigejo pa gejo. Za prvo tekmo so je več oudali, kak lidi sploj na stadion leko nut pride. Pravijo, ka tekše se samo v Prekmurji leko zgodi pa nindri indri po Sloveniji nej. Ka pa najbolje naprej valaun gé, Mura po koroni dosta boukše labdo brše. Že je v finali slovenskoga pokala gé. Nej čüda, ka od Evrope senjajo.

Od Evrope senjajo glavaši ranč tak. Zaprav, od evropski pejnez senjajo, si je želežo. Kak de s tejm, eške niške do kraja ne vej. Vej pa se tau, ka vsikša buksa gnauk prazna ostane, če se redno ne napunjava. Zavolo skur že preminouče epidemije vseposedi kriza gé, vsi pa bi iz ene bukse škeli pejneze meti. Tau tak gé, kak bi vcejlak betežna mati svoji 27 čerk dogiti mogla, mlejka pa za betega volo nega zavolé.

Kakoli obrnemo, senjati je lepou, pa senja se vsigdar leko. S tejm delom nikomi nikšnoga kvara niške ne naredi. Tak velki pa poznani slovenski küjarge pa küjarce že dugo senjajo, ka steri Michelinovo zvezdico dobi. Vejmo, kelko takše v gastronomiji znamenüje. Pa kak vse vküper vögleda, že za eden teden de prva takša zvezdica v Sloveniji tö sijati začnola. Kelko ji dobi pa sto de té srečen človek, se eške ne vej. Od nje vsikši leko senja, tau niške nikomi ne more doj zapovedati.

Od dialoga z ministrom za kulturo pa krvavo slovenski kulturniki senjajo. Vsikše senje se ne spunijo, tak vögleda, ka se té tö tak brž nedo spunile. Nej protesti, nej pisma, nej pozvanja so nej zavolé bili, ka bi se kaj zgodilo. Minister tadale na svojom stauci sedi, cejli protest pa tam venej na patouni leži. Najbole za istino! Protestniki se pred ministrstvom za kulturo dojeležjo pa tam ležijo. Tau aj bi znamenüvalo, ka sto šké, v kulturi si leko noge zbríše.

Svoje senje pa senja slovenska opozicija v parlamenti tö. Trüdijo se, ka bi steroga od ministrov, steri vcejlak po svoje dela, doj s trouna ličili. Najprva je eden minister na redi, ka ga škejo miniti, drugi je že na redi, pomalek gvüšno eške tretji pride pa po tejm sto eške nej. Rejs je, ka senje včasi istina gratajo, depa preveč z oprejtimi očami nej dobro senjati. Baukše oči dojzprejti pa lejpe senje senjati. Pravijo, ka spanje brezi senj je zamansko spanje.

Demo nazaj do brsanja labde. Prekmurje več ne senja svoje senje. V finali ta za pokal Slovenije brsala soboška Mura pa Nafta iz Lendave. Tak je ena najbolje srmački regij cejlomi slovenskomi nogometi rogé pokazala. Euforija de držala do 24. junija, gda eni glave doj pistijo, drugi pa visko gor zdignejo. Živi ostanol pa de se vidlo.

Srebrni brejg včasi tö kaj senja. Depa nika neške vöovaditi, od koga pa ka senja. Tau tö nej, kak dugo de pacin v Sloveniji eške samo eden evro košto.

Miki Roš

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Odpri so škanzen v Sombotelu

Škanzen v Sombotelu je edna taša točka, ka go je rejsan vrejdnopogledniti, če v Sombotelu odimo. Malo taši muzejov je na Vogrskom, gde si človek na ednom küpi leko pogledne stare paverske hiše, v steraj je lüstvo gnauksvejta živelu. Ta ves je taša, kak če bi s cejle županije prišlo lüstvo, nej zdaj, tak stau lejt nazaj, pa vsakši bi taši ram si zozido, v šterom je doma gorraso. Kak vsakša ves ta ranč tak ma zvonik pa edno malo kapejlo. V škanzeni, kak gnauksvejta po vasaj, je puno živali, od birk, somarov, svinj, zavcov, kokušü ... Vse so na dvoriščaj.

Ka je dotejga mau falilo, tau je lüstvo bilau, zavolo koronavirusa. Od prejšnjoga kedna naprej so vrata že pred njimi tö odprejete, leko pride vsikši, sto si ške pogledniti sombotelski škanzen. Škanzen je odprejt vsikši den tak kak poleti šegau ma biti, zaranka od devete vöre do šeste večer. Depa tau odpiranje je zato še nej tisto, kak bi moglo biti. Zato ka rednim skupinam se še ne dá pogledniti muzej, samo posameznikom pa družinam pa vsikša dvera so še nej odprejte. Kapejla rami iz Sága, Pornóapátija, Lócsa so še zaprejte, zato ka te samo tak leko pogledne, če nutra v ram demo, de so mali prostori, tau je pa še zdaj nej dopüščeno. Zvün tuga se vse drugo leko pogledne, leko koštavamo maline ali drügi sad, če ranč tašo srečo mamu, ka te zori, gda smo tam.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Turistični boni

Turistični boni so eden izmed ključnih ukrepov iz tretjega protikoronskega paketa, ki ga je sprejel državni zbor. Prejeli jih bodo vsi prebivalci s stalnim bivališčem v Sloveniji (na dan 13. marca 2020), in sicer tisti, rojeni do vključno leta 2002, v višini 200 evrov, mlajši pa v višini 50 evrov. Unovčiti jih bo mogoče od 19. junija do konca letošnjega leta, veljali pa bodo za plačilo nočitve ali nočitve z zajtrkom v slovenskih nastanitvenih obratih. Boni, za katere bo država predvidoma odštela 345 milijonov evrov, bodo evidentirani kot dobroimetje v korist upravičenca v informacijskem sistemu Finančne uprave RS. Boni je deljiv in se bo lahko unovčil v večkratnem znesku, torej pri različnih ponudnikih. Izplačilo njegove vrednosti v denarju ne bo mogoče, bo pa prenosljiv med sorodniki, in sicer v ravni vrsti do drugega kolena. Do prenosa bodo tako upravičeni stari starši, starši, otroci, otroci zakonca ali zunajzakonskega partnerja, vnuki, zakonci, zunajzakonski partnerji, partnerji v sklenjeni ali nesklenjeni partnerski zvezi.

Okrepili bodo infrastrukturo za izobraževanje na daljavo

Služba vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko je izdala odločitev o finančni podpori programu Covid-19 – dodatna podpora IKT za izvajanje vzgojno-izobraževalnega procesa. Program bo izvajala Akademski in raziskovalna mreža Slovenije – Arnes, zanj pa je odobrenih štiri milijone evrov evropskih sredstev. Cilj naložbe je na eni strani večkratno povečanje zmogljivosti storitev, kot so Arnes učilnica, Arnes videokonferenca, Arnes splet, Arnes strežnik po meri in Arnes webmail. Na drugi strani pa nameravajo z nakupom 4220 prenosnih računalnikov učencem, dijakom in učiteljem, ki trenutno nimajo primerne opreme, omogočiti učenje in poučevanje na daljavo.

Kálmána Mikszátha »Dobri Palóci« - 11.

GÓZONSKA D

Krščanjska vóra je tó zatok tak liblena gratala, ar je med bogami edna lejpa sejra ženska. Njeni mili, nebeski obraz je pomago pridobiti človečanstvo. Ino lidam, šteri senjajo ino vörjejo v njau, se največkrat pokaže tó. Prihaja z globočine štüdcencov, gorstane z valauv potoka Bágya ali pa se skaže v skrivnostnoj meglej v lesej tistim, šteri so dobri, štere je zľubila.

Vüdo go je že pokojni Préda János tó, depa žena Szücs Gergelya ali oča Sánta-Nagy Mihálya ranč tak, inda pa se je gvüšno skazala njinim starcom tó, vej so pa v gózonskoj gostanjovoj gauški nej zaman zozidali devet kapejl s križnov potjauv.

V vesnici Bágy, tam pa je bilau dano samo Gughi Panni, ka se gi skaže Marija ino pripovejda ž njauv pri svetom štüdenci, gda koli prauško držijo, vej je pa una najbolje bogaboječa med vörniki, ino s takšim lejpim, krautkim glasom zna spejvati žoltare, ka eške Mindég Jancsi, šteri naprej spejva ino nosi venčanoga Kristoša, má šegau gučati: »Tau pa je rejsan glas, tisti od domanjoga kantora, tisti je nika nej.«

Depa z eške bole oprejtimi vüjami kak stari Mindég Jancsi glas dekle posluša ino ... što vej ... njeni dvej redeči lici ino zibajauči tenki pojas nastrgava Csúz Gábor, vrnau zatok, ka je eričen po svojoj vörnosti, od njega venak eške Gughi Panna tó ne odi raj na prauške. Donk je nika špajsnoga v tejm, če se nekak samo tak na gnauk na svetce obrné. Če štoj dosta na birovijskom dvoriški stogi, tisti gvüšno pravdo má.

Pripovejdajo ... Što je že pravo? ... Venak mlatci na Bizina dvoriški, ka je prej lani pri nji v Csoltóni slüžo ino biu z nikšov deklov z imenom Kovács Maris zaročeni, pa gi je prej tak küpo srcé, ka gi je pamet tó vkrajvzeu. Té

pošteni lidgé so fejst čemerni zavolo njegovoga ponašanja; gda go je nesrečno napravo, go je zapüsto. Zaman gi sirauta Maris glas pošila, ka od špota mrgé, ka gi dekliniski venec že glavau žgé, nika se ne spravla ž njauv, ranč go ne pogledne. Nede se tau dobro končalo. Gnauk se samo skaže dekla s svojov sramotov.

Pazko mejte s tejm Csúz Gáborom, nika hüdobnoga má v svoji drauvni, sürkasti očaj, kak koli je prauti nébi obrača. Če pa štoj naprej prinesé Kovács Marisko, se samo vözgučava, ka prej etak pa atak, ka je rejsan bilau nika med njima, de je pa dekla literanka, zatok njemi, vörnomi katoličanjci, na kraj pameti ne pride, ka bi go vzeu!

Ali, Csúz Gábor, takše dele Baug ne prosi.

Če rejsan si Gughi Panna zaslüži veuko poštenjé, je gvüšno una kriva za tau, vej pa, ali je legén tupasti ino ga una v bogaboječnost truca, ali pa nika rejsan geste med njima ... hej, Panna, Gughi Panna! - aj mi Baug odpüsti, če sem gda grejšo - depa njeni sveti žitek je tó nej tak čisti.

Istina je, ka moli, gda gorstane ali dojleže ino petféle pejklinov v kiklinoj žepki nosi, njeni mauž ino cejla ves pa go poštüjeta kak edno svetnico; tau se tó ne smej tagiti, ka go poslušajo v nebesaj; če štoj kakšo bajo má, una prosi za njega Blajženo Devico; de je pa tau spoj špajсно, ka je od tisti penez, štere so nesrečni lidgé prej njé Mariji poslali, Bede Erzsi eden lüknjasti tolar nej davnik pri bautoši v Kartali vidla; tau so bili penezge, štere je vrnau una Mariji poslala. Pitala je tó Panno, ali je je prejkdala?

»Dala sem, dala, sestrice moja. Blajžena Mati je obečala, ka pomaga tvojoj materi odpüstiti Szücs Palini. Tolar je tó prejkvzela ino se lepau zavalila.«

No, kak je bilau ali kak nej, ni-

ške ne more znati, depa edno je gvüšno, ka je tisti tolar Devica Marija sama nej mogla k Židaui v Kartal odnesti.

Liki, tak na pau se je vse vöpokazalo za en keden na gózonskoj gesenskoj buči.

Bili so lejpi, topli dnevi. Dosta lüdi je prišlo z Bágya: Tímár Zsófi v črnem platnenom gvanti do poplata, stari Bizi József, Böngérova, ino eške tisti brezbožni Filcsik István s cejlov kompanijov tó (rejsan je tau eden vözobrneni svejt!), tam je bila gizdava Vér Klári (ka go je nej sram med lidi priti!), pa što bi mogo vsikšoga vküpšteti: prišli so dobri pa lagvi lidgé mejšano, ka ranč ne gučim od Gughi Panne ino Csúz Gábora.

Spjoj dosta lüdi se je zbralo, s krajine je prišlo kauli tresti procesij. Gózon, Bodok, Kartal, Szilke, Tarján, Beléd; Palóci s Keszina pa Csoltóna, venak eške katoličanjski tau z dalečnjoga Majornoka tó. Takšoga ipa bi se splačalo v arendo vzeti šparavce od popevov!

Tisti z Bágya so samo kauli večera prišli ino komaj so na kolenaj zopodli devet kapejl od štacije do štacije, tak so ranč nej meli čas kauli pogledniti med medenimi figicami, pri šteraj se je največ lüstva sükalo, pomalek se je kmica spiščavala ino tam, gde so za nauč kvatejr najšli, so vnaugi včasik zaspali, samo malo od nji je poslušalo Gughi Panno, štera je pripovedjala čüdovitne štorije o gózonskoj Devici Mariji.

»Ka pa po tistom ... povej dale, draga moja či Panna!« go je trucala stara Filcsikova.

»Ka je eške povödala sveta Devica?«

»Ka gi morem vse povödati o vas.«

»O, o, o,« je gnala mozolasta Böngér Panna s spevajaučim glasom, »kak srečna je tista, štera se tak vidi Baugi kak ti! Aj ne dam eške té veuki vacalejg pod té, Pannus? Kak

vidim, je tvoje mesto trdo, draga moja. Ti pa, Csúz Gábris, dregni malo odjen, ka mo vidli obraz toga golaube-ka, gda guči ...«

Gábor je nika nej prauti emo:

zdigno je en žareči prigli ino tak svejto na gauste črne vlasé ino dvej slepeči djamic, šterivi sta bili na tistom redečom obrazi kak liki eden brezden, v šteroga sta spadnila njegvi mér ino düša.

»Povej samo, srcé moje,« go je spitala Filcsikova, »kak vövidi Marija?«

»Jaj, žmetno je tau povödati ... Slepeče bejli obraz, zlati sejri vlaské, šteri visijo cejlak na pleča, žalostne sive oči, na njenoj snejžno bejloj pravoj rokej, štera od ednoga trna krvavi, pa slatko spi edno malo dejte ...«

»Istina je ... mali Jezoš! Vrnau tak sta dojnmalaniva v mo-

DEVICA MARIJA

jom molitveniki ...»

»Ino v cerkvi v Bodoki!« cjuje Gábor ino zacumprano k sebi djemé vsikšo rejč Panne; kak prihaja, kak odhaja Devica, včasí v žarečoj sveklini,

drgauč pa v prausnom kartonastom gvanti. Liki samo una go leko vidi, če je sama tam pri Marijini drejvaj.

»Ali š go gnes tō vidla?« go pitajo.

»Ne vej; med spanjom me má šegau pozvati,« je dala valas Panna, po tistom pa se nagnila k Gábori ino ma na vūje šaušnjala: »Depa ti zatok pridi, kak sva zgučaniva!«

Odjen je več nej goro, samo tū pa tam se je blisketala kakša iskra pod perinjom; senje so pomalek dozaprle oči, tam daleč so tō vogasnili odjni, cejlo prauškarsko lūstvo je počivalo v krivli Gospauda na veukoj čistini, štera je ležala

pod gauškov. Bila je tūča, samo gózonski lejs je muvo z lejve ino gda pa gda je s svojimi perautami majūtno eden naučni ftič. Donk so zavolo toga ranč tak méрно senjali vōrnice o slepeče bejlom obrazi z zlatimi sejrimi vlasami ... vrnau tak nemérno, būdno je senjo Csúz Gábor o redečom obrazi z djamicami ino kovranovimi vlasami.

Prauškarje z Bodoka, Tárjána, Beleda, na drūgoj strani pa dobri Baug vej, kakšo lūstvo vse, so se bejlo lesketali kaulivrat. Edna figura med njimi se je na gausti meknila, kak liki bi tū sé nastrgavala. Gábor je vūdo, ka se tam tō obrača edna nemérna dūša, tista tō ne more spati, tista venak tō v tau veuko praznino gleda kak un. Minaulo je dosta, dosta časa, gda se je vrkaj na kalvariji končno zglaso zvon. Vūdo je gorstati Panno med ženskami ino preminauti v nauči: oprvim je počako pau vōre, kak ma je zapovōdala, te pa je un tō na skrūma odišo.

Paščo se je po pejškoi pauti v lesej, med trnjovimi grmauvdji, včasí je stano, ka bi trne vō z nogé potegno, takšoga ipa se ma je vidlo, ka nekak za njegovim rbtom stapa. Lekar ga nekak nasleduje? Što bi pa za njim odo?

Leco je, gda je prišo do Marijini drejv. Panna ga je že čakala. Sejdlja je tam na raubi stūdenca, špilala se je s svojimi razvezanimi črnimi vlasami, ino pri svejklosti zvezd v vodej stūdenca gledala sebé.

»Dugo si odo! Poj, no, dojsedi k meni!« je na mili šuktivala. Csúz Gábora sūrkašte oči so se vužgale, rejsan je taseu, de se pa gi je nej pokisju rokau kauli pojasa djati.

»Zaka se me bogiš? Nagni svojo glavau v mojo krivlo. Ti si tō Gospaudov vōrnik, popravila sem tvojo dūšo. Devica Marija je dopistila, ka se mava radiva.«

»Rejsan je tak pravla?« je djek-

lau pojep goreče, če rejsan je nej dau vse valati.

»Baug je moj svedok ...«

V tom megnenji, kak liki bi talejr mejsceca nakle spadno ino se strau, njegve svejkle črepnjé so v falataj zasvejtile po židanoj travi.

Laden vōter je popino prejlesá. S tūjim praščanjom so se vejke laučile ino naglo vkūpydarile ... Ino zmed drejv je pred njija staupila edna nebeska prilika, edna ženska: s slepeče bejlom obrazom, zlatimi sejrimi vlasami, cejlak spūščenimi na pleča, žalostnimi sivimi očami ... na njeni snejžno bejloj pravoj rokej, štera je krvavejla od ednoga trna, je slatko spalo edno drauvno dejte ...

»Devica Marija!« je prestrašeno skričala Panna.

Gábor je brezi edne rejči skriu svoj obraz v roké.

»Joj meni, Nebeska Mati moja! O, smiluj se mi!« se je Panna obvūpano tukla po prsaj ino se ličila nakle. »Grejšila sem. Tvoje peneze sem vkradnila, v tvojom imeni sem lažala ...«

Mati z žalostnim obrazom se

je na mili zasmejala:

»Nikšo delo nemam s tebov, ženska dobra! Es pogledni, Gábor, prinesla sem tvojoga sineka. Tam med lūstvom sem ti nej stejla špot delati.«

Rejči so se gi zateknile, de je pa sramežljivo dale gučala:

»Vō sem te naglednila ... prišla sem za tebov ino te tū najšla.«

Gábor si je z raskavimi rokami zmeno čelo ino s strajom staupe k njej, štera je gučala. Dejte je vrnau te oprlo svoje male oči ino se smejalo.

»Najšla si me, Kovács Maris, depa če mi odpistiš, me nikdar več ne zgibiš ...«

Maris ma je veselo dala dejte, ka ma prej odpisti. Naglo ga je v rokau vzeu, de ga pa za en malo spūsto.

»Nej, nej! Malo vaja škém eške gledati. Tak fejst lejpa si ž njim!«

novelo »A gózoni Szűz Mária« (1882)
na domanjo rejč obrno:

-dm-
ilustracija: -mkm-

Zagovornica pri vladnem pooblaščenju (komisarju)

Slovenska zagovornica Erika Kōleš Kiss se je 8. junija srečala z vladnim pooblaščenjem, odgovornim za program Razvoj sodobnih krajev, Alpárjem Gyopárosem. Pogovarjala sta se o projektih, ki so jih porabske slovenske vasi (občine) vložile v program »Madžarska vas« in bodo prispevali k razvoju teh naselij. Omenila sta tudi razvojne možnosti naselij z od 5 do 10 tisoč ljudi, v to kategorijo se uvršča tudi Monošter,

F. Sütő

... DO MADŽARSKE

Namesto šolskih varnostnikov več psihologov v šole

Sindikata pedagoških delavcev se je odzval na predlog vlade o t. i. šolskih varnostnikih, ki ga je leta pred kratkim vložila v parlament. V šole zahteva namesto uradnih oseb več psihologov in pedagoških asistentov, ki bi preventivno pomagali učencem v težavah, da ne bi prišlo do agresivnih dejanj. Sindikat meni, da bi na problematičnih šolah morali zagotoviti na dvesto učencev vsaj enega psihologa.

Predlog o šolskih varnostnikih je vložil minister, vodja Urada premiera Gergely Gulyás, z utemeljitvijo, da obstajajo območja, »kjer so ogroženi učitelji in profesorji«. Oseba, ki bi opravljala naloge šolskega varnostnika, bi bila javna oseba s pooblastili, da lahko uporablja sredstva prisile, med drugim telesno silo, plinski razpršilec, palico ali lisice. Šolski varnostnik bi nosil uniformo, imel bi uradno izkaznico. Šolski varnostniki bi delovali na tistih šolah, na katerih bi šola in policijska uprava podpisali pogodbo o tem. Predlog zakona bi v primeru nasilja nad uradno osebo znižal kazensko odgovornost storilca s štirinajst na dvanajst let starosti.

Brezdomci v budimpeštanski mestni hiši?

Odkar vodi glavnomenstno občino opozicijski politik Gergely Karácsony, so občani večkrat priče nesoglasij med vlado, vladnimi uradi in njim. Najnovejši spor je izbruhnil zaradi ideje glavnomenstnega župana, da bi lahko v določenem delu mestne hiše ponudili prehodno zavetišče brezdomcem, ki so se zaradi koronavirusa znašli v težkem položaju. Vladni urad glavnega mesta je prepovedal glavnomenstni občini, da bi izvedla načrt. Sklicevali so se na to, da je stavba mestne hiše kulturni spomenik, ki se nahaja v predelu Budimpešte, ki je del svetovne dediščine. Ta predel je zelo priljubljen med turisti, zato ideja glavnomenstnega župana ni najbolj posrečena. Župan Karácsony pravi, da bo vztrajal in se zaradi prepovedi pritožil. Po njegovem ne gre toliko za zaščito turistov, temveč za brezsrdnost vlade, ki prav najbolj izpostavljenim slojem ne nudi nobene pomoči. Sam meni, da bi z odprtjem novega zavetišča lahko ublažili prenatrpanost v ostalih zavetiščih, kar bi bilo ob morebitnem drugem valu koronavirusa sila pomembno.

Pejnazge v špauri

Feri Mešič ali kak ga doma v Otkovci zovejo Fordjanin, v Varaši žive z ženauv Elvirov. Od tistoga mau, ka sta se oženila, sta samo rejdko pa za kratek čas bila kraj eden od drügoga. Depa dvakrat se je zgodilo tak, ka za dugši čas sta se nej vidla, skur tri mejsce sta bila tak, ka več gezero kilomejtrov je bilau med njima. Žena Elvira je vsikši den večer televizijo gledala, ka se v tistom rosagi dogaja, de mauž dela, zato ka te je tam bojna bila.

- *Feri, gda je tau bilau, kak se je tau zgaudio, ka si tak daleč kraj prišo od žene pa družine?*

»Tau je leta 1981 bilau, gda so nam v fabriki FAÁRU (lesna tovarna), gde sem delo, prajli, če škem, leko dem delat v Irak. Tam v Iraki je vogrska firma Tungsram mejla edno fabriko pa tistim delavcom je trbelo stanovanje redti. Dja sem se tū glaso, depa doma sem ranč nej pravo. Gnauk zaranka sem zato pravo, ka se leko glasi, depa žena me je nej stejla pistiti. Žena je najbola zato nej stejla, aj dem, ka je tistoga reda v Iraki bojna bila pa deklčina je še tū mala bila. Drügo pa tau bilau, ka djesen je bila pa doma je tū dosta dela bilau, kukarco trbelo brati, samo te že vseeno bilau, če sem se glaso, mogo sem titi.«

- *Kak dugo si delo v Iraki?*

»89 dni sem delo tam, dobro je bilau, zato ka dosta vse sem vido pa plača je tō nej bila lagva.«

- *Kak ste se pelali v Irak?*

»Vše škir pa rame, ka smo redli, so je s kamioni vōdpelali. Mi smo se najprvin v Pešt pelali, te na Nemško, od tistec pa v Sirijo, zato ka so v Iraki Izraelci na letališče

bombe zlučali.«

- *Nej ste se bojali?*

»Bojali smo se, samo te je že nej bilau nazaj. Tak smo te v Sirijo v Damaskus prišli, odtistec pa te tadale z avtobusom v Irak.«

- *Vrauče je bilau tam?*

»Nam je vrauče bilau med dnevom, depa zaranka še nej. Zato ka v noči se je luft dolarazlado, sodacke, steri so v straži bili, so vsigdar odjan nalagali. Vodne te je tak vrauče bilau, ka strášno, depa delali so tam edni s

Filipinskih otokov (Fülöp-szigetek), tistim je nej bilau vrauče, oni so k taumi včeni

dvajsti dolarov na den nej trbelo vcujsegniti. Gda sem se že domau pelo, te sem edno pivo spijo, tisto sem že s tistoga plačo, ka sem

Feri Mešič ali kak ga doma v Otkovci zovejo Fordjanin

tam prislüžo. Ovak pa vse, ka smo tam pri seba meli, gvant, črejvle pa tašo, smo

Kejp iz Iraka iz leta 1981

bili, tisti so cejli den delali.«

- *Ka vse ste nesli seuv iz dau- ma na tašo dugo pau?*

»Pejnazge smo nutra v dverin špaur skrili, ka je kamion že pred nami vōdpelo, zato ka tistoga reda si nej mogo pejnazge pri sebi meti, gda si se kama pelo, bar telko nej, ka bi na tak dugi čas nüco. Tak je te nam k tistim pejnazam, ka smo tam dobili,

vse odali za dobre pejnazge. Zato pa gda sem decembra domau prejšo, dja sem na nogaj sandale emo, zato ka vse črejvle sem audo.«

- *Kakšno je bilau djesti?*

»Mi smo domanjo djesti djeli, s tistoga smo tjøjali, ka smo z daumi prinesli. Meli smo s seuv taše gotove župe, testau, konzerve, klobasi, pa ka je najbola potrebno

bilau, tau je palinka bejla, zato ka tam si alkohol nej mogo tjøjpti. Müva, ka sva v ednoj iži spala, sva vsikši zranjak edno palinko gutnila, tak dobro sva šparala, ka je cejlak do konca vōdržala.«

- *Kak ste se kaj sporazmejli z domanjimi?*

»Težko, zato ka smo mi nej vedli niši taši jezik nej, ka bi ga tam leko nücali. Gnauk, gda smo se na placi mantrali, pa nas je itak niške nej razmo, te sem dja pravo, ka name ne briga, dja mo zdaj slovenski probo gučati, leko tak večja sreče mo meli. Pa vejš, ka smo srečo meli, na ednoga Slovana smo prileteli, steri je mlejko, zelenjavo pa vse tašo odavo, ka je nam trbelo. Vejš, kak smo radi bili, potistim smo vsigdar ta k njemi odli tjipüvat, ka koli je nam trbelo. Dja sem fejest rad emo slačino (slaščice) pa še gnesden rad mam, depa tam se je človek brž znajšo. Zato ka tam je vse fejest sladko, vse z medaum delajo. Če si deset dekagramov tjøjpo kaj takšnoga, kumaj si lado podjesti.«

- *Kak ste z domanjim lüstvom vōprišli?*

»Dobro, dja nika ne morem

prajti, če si se normalno ponašo, te se ti je tam nika nej trbelo bojati. Telko, ka tam je druga kultura, moški do žene so cejlak ovak kak pri nas, taše so njim, kak če bi hlapice bile. Tam, gda moški djejo, te žene vōdejo, depa vido sem tašo, ka oča pa pojep sta naprej šla, žena pa zark za njimi je drva nesla na glavej. Depa krave, tiste tam fejest za veltje majo, bilau je tak, ka na avtocesti zdinjena krava ležala pa so go nej tanesli, bola so motordje krauzili dočas, ka ftiči pa drüge živali so go nej zeli.«

- *Kakšna je bila pokrajina?*

»Gde je paulak bejla voda, tam je lejpo zeleno bilau, gde pa nej, tam pa vse puščava. Tam se je tak prašilo, gda je veter fudo, ka zaman si avtona dvera zaprejto emo, tisti drauvan pra je vsepovsedik nutrazaprašo.«

V kakšni pejnazaj ste dobili plačo?

»Mi smo v dolaraj daubili, tak ka gda smo domau prišli, te smo leko šli v tisto bauto, gde je samo v valuti leko plačuvo. Tam sem taši radiomagnetofon tjøjpo, ka si ga v drügi bautaj nej daubo.«

- *Ka ste v Iraki küpli?*

»Tam sem tjøjpo eden ročni oblič pa edno ročno cirkulo na elektriko, te je še tau pri nas nej trno bilau pa tam fejest fal bilau, tau škir še gnesden nücam. Mena se je fejest vidlo v Iraki, sploj mi je nej žau, ka sem se glaso. Depa tau zato vejm, ka žena se je sploj bojala zame, vsikši večer je televizijo gledala, ka se kaj dogaja v Iraki, pa že kumaj čakala, aj domau pridem.«

Karči Holec

ZA VSAKO BOLEZEN RASTE ROŽICA

Besede iz naslova mojega tokratnega »zelenega« prispevka je izrekla teta Pehta navihane-mu Kekcu v prvem slovenskem barvnem filmu Kekec, ki je bil po literarni predlogi Josipa Vandota posnet leta 1963. Teta Pehta je bila v zgodbi znana zeliščarka, s svojim psom Volkcem in nepogrešljivim košem je v gorah našla zdravilne rožice za vse bolezni. Le-te pa ne rastejo samo v gorah, ampak vsepovsod okrog nas! Le poznati in znati uporabljati jih je potrebno. Gotovo pa je teta Pehta poznala tudi kamilice, tavžentrožo, rman, pravo lakoto, šentjanževko in še mnoge druge, ki so zacvetele prav te dni. Tudi neokrnjeni predeli Porabja so jih polni, saj sem vse priložene fotografije posnela lani in predlanskim prav tu. Predvsem spomladi so gozdovi, travniki, sadovnjaki (če trave ne pokosimo prehitro), doline rek in domači vrtovi najbogatejši viri zelenega bogastva in zdravja. Vse rastline lahko tudi posušimo in jih uporabimo ob raznih obolenjih in za krepitev telesne odpornosti. Narava ponuja vse, kar potrebujemo. Zakaj nabirati zdravilna zelišča in ne stopiti v lekarno ter kupiti lepo zapakirane kamilice, koprive, razne mešanice čajev? Veliko razlogov je, poglejmo. Zdravilne rastline, ki jih naberemo sami, so naravne in brez umetnih dodatkov za podaljševanje svežine. Za čaj lahko uporabimo cela zelišča, ki jih prej skrbno posušimo na senčnem in zračnem mestu, najbolje je, da jih povežemo v majhne šopke in obesimo na primeren kraj za sušenje. Doma nabrana zelišča so brez sintetičnih čajnih vrečk, brez odvečne embalaže. Zame pa je najbolj važno, da sem med nabiranjem v stiku z naravo, na svežem zraku in v prijetnem okolju. Predstavila bom nekaj zelo pomembnih zdravilnih zelišč, ki jih tudi sama pridno nabiram in uporabljam, gotovo pa vam

jih ne bo težko prepoznati, če se odpravite v naravo in jih poskušate najti.

Verjetno ni nikogar, ki ne bi poznal *kamilic*. Beli, drobni,

Prava lakota, šentjanževka, tavžentroža in rman

lepo dišeči cvetovi se nam prav v tem času ponujajo ob žitnih in repičnih poljih in poljskih poteh. Pomisliti pa moramo na to, da so njive, kjer rastejo omenjene poljščine, škropljene, zato tudi kamilice ne morejo biti ekološke. Jaz jih nabiram na neobdelanih njivah, ki jih je povsod dovolj. Največ jih uporabljamo za čaj, saj blažijo želodčne težave, lahko pa si s takim čajem umivamo obraz ali naredimo dišečo kopel.

Druga, zelo pogosta zdravilna rastlina, a večini ljudi samo nadležni plevel, je *ozkolistni trpotec*. Raste zelo bujno po travnikih in v sadovnjakih, prepoznamo ga po ozkih in dolgih suličastih listih, na katerih so dobro vidne listne žile. Cveti od maja do septembra. Za čaj uporabljamo posušene trpotčeve liste. Vsebuje antibiotike, veliko sluzi, čreslovine, vitamine in minerale. Je odlično sredstvo za blaženje bolezni dihal, čisti kri, mehur, ledvice, pljuča in želodec.

Ko se travniki obarvajo rumeno, cvete *prava lakota*. Je na videz nežna rastlina, ki požene

iz korenin več olistanih stebel. Na vrhu so v socvetju zbrani številni živo rumeni cvetovi z močnim medenim vonjem. V višino lahko rastlina zraste do

120 cm. Živo rumene cvetove se uporablja kot naravno barvilo za živila, čaj iz posušene rastline pa lajša težave z vne-

Ozkolistni trpotec

timi ledvicami, poboljša kri in pospešuje celjenje ran. Moj najljubši »zdravilni trojček« pa so *rman*, *tavžentroža* in *šentjanževka*. Vse tri menda zdravijo vse ali skoraj vse bolezni, zato ne smejo manjkati v nobeni domači lekarni. Ker je v Porabju kar veliko travnikov in gozdnih obronkov nepokošenih, jih boste z lahkoto našli, saj je sedaj in vse do avgusta čas njihovega cvetenja.

Tudi prepoznati jih ni težko. *Rman* sodi med najstarejše rastline, ki se uporabljajo v ljudski medicini. Pravijo, da zdravi skoraj vse bolezni, poznali in cenili so ga že stari Grki. Je precej razširjen, saj ga najdemo vsepovsod, kjer prezgodaj ne pokosimo trave. Kot rastlina trajnica najprej požene liste, nato steblo. Na njegovem vrhu se oblikujejo cvetni koški, združeni v belem ali nežno rožnatem socvetju. V zdravilne namene lahko uporabljamo celo rastlino ali le cvetne koške, ki jih posušimo. Rman je po zdravilnih učinkih primerljiv s kamilico. Čaj blaži vsakovrstne krče, deluje protivnetno. Uporablja se za inhalacije pri vnetih dihalih, ugodno pa vpliva na pretok in kroženje krvi. Za zunanjo uporabo je odličan pri zdravljenju kožnih obolenj in še bi lahko naštevali.

Tavžentroža je zdravilna rastlina, katere ime simbolično pove, da zdravi tisoč bolezni. Ni je tako lahko najti kot rman,

ker je precej iztrebljena, pa tudi suše na obronkih gozdov, kjer najraje raste, so naredile svoje. Olistano steblo zraste do 30 cm v višino, na vrhu je socvetje zvezdastih cvetov od nežno do temno rožnate barve. Čaj iz posušene rastline, grenkega okusa, je odlično zdravilo za številne zdravstvene težave, kot so slabokrvnost, težave s krvnim tlakom in presnovo, izguba apetita, težave z jetri,

želodčne težave, pomoč pri sladkorni bolezni... V industriji pijač jo uporabljajo za pripravo posebne grenčice. Tudi v domače žganje lahko damo nekaj svežih rastlin in postavimo na sonce. Čez nekaj dni imamo žganje zanimivega okusa, domačo grenčico.

Tretja v mojem najljubšem šopku zdravilnih rastlin je *šentjanževka*, trajnica, ki raste ob poteh, travnikih, poljih in celo ob cestah. Zraste do 70 cm v višino, rumeni cvetovi v socvetjih so zvezdaste oblike. Uporablja se za zdravljenje trebušnih krčev in vnetij, opeklin (šentjanževko olje) in živčnih bolezni. Klinično je dokazano njeno antidepresivno delovanje, zato se uporablja kot sestavina številnih homeopatskih zdravil predvsem za zdravljenje depresije. Pri uporabi šentjanževke pa je potrebna previdnost, saj lahko zmanjša učinke drugih zdravil.

To je le delček bogate naravne zakladnice zdravja, ki si jo lahko ustvari vsak ljubitelj narave in zdravega načina življenja. Ker pa smo še vedno v tem ne navadnem času koronavirusa, ko znanstveniki z vsega sveta mrzlično iščejo zdravilo proti tej svetovni grožnji, sem pred kratkim prebrala zanimivo novico iz Severne Koreje. V tej najbolj zaprti in izolirani državi na svetu trdijo, da nimajo niti enega primera obolenja s koronavirusom. Podatka se ne da preveriti, torej moramo verjeti. Če pa bi pandemija prišla tudi k njim, ima njihov Ljubljene vodja že rešitev: oboleli se bodo zdravili z izvlečki ali s čaji iz korenine repinca, ki je menda najučinkovitejše sredstvo proti koronavirusu! Hm, le zakaj se tega ne spomnijo trume znanstvenikov po vsem svetu, saj repinec raste vsepovsod. Tudi v Porabju ga je dovolj...

Valerija Perger

DVEJ DESETLETJI MED PRVOV INO DRÜGOV MORIJOV

Če rejsan se je po prvov svetovnoj bojni na Madžarskom vsikdar menje lüstva spravljalo s paverstvom ino je bilau vsikdar več delavcov pa vönavčeni lidi, so hierarhični razložki gorostali. Držbene skupine so se med sebov nej mejšale, lidgé so nej võrváli v demokracijo.

Prvi človek »kralestva brezi krala«, regent Miklós Horthy (1868-1957)

V cajti, šteri je daubo ime po regenti (kormányzó) *Miklós Horthyni*, je bila povprečna plača kauli 500 pengőnov - veleposestniki ino kapitalisti so služili 30-krat, srejdne skupine dvakrat telko, lapci ino delavci pa samo polonje od toga. Če rejsan je na Madžarskom sploy dosta srmakov bilau, je nej istina, ka je prej v rosagi »3 miljaune kaudišov« živel.

Socialna politika se je v tistom časi modernizerala: lidgé so dobivali penezno pomauč, gda so bili betežni, vpelali so osemvörni delaven den, delavcom pa je zvün plačanoga urlapa (dopusta) ojdla penezna pomauč po mlajšaj tō. Problem je biu samo v tejm, ka so vse tau pavri nej dobili. Leko so pa uni tō odišli v penzijo po 65. leti starosti, če so prva najmenje 15 lejt delali. V industriji je vsikdar bilau 10-20 procentov delavcov brezi službe, pomauč pa so jim nej davali, ka je rosag za tau nej zavolé penez emo.

Na zdravdje so ranč tak bole skrb meli: numera padarov ino špitalski postel na gezero lüdi je bila med najvišišimi v Evropi. Furt menje lüdi je méralo zavolo plüčnoga betega, furt menje

detet je mrlau po narodjenji, po vesnicaj je betežnikom pomagó tzv. »zeleni križ«. Leta 1941 je leko eden zdrav človek računó, ka 57 lejt doživé.

Vnaugo penez je rosag aldüvo na šaule. Leta 1940 je šteti pa pisati znalo že 92 procenta vsej lidi, ka je bilau dosta v vzhod-

Horthyna« ino »Kolegij Bolyai«, ka bi jim nej trbölo plačüvati za šaulanje ino internat.

Kulturni žitek je biu ranč tak bogati kak pred bojnov. Sploy dosta mali varašancov ino delavcov je štelo knige, od šteri so v leti 1938 vödali 7 miljaunov falatov. Istina pa je, ka je tau nej bila kvalitetna, liki popularna literatura. Eške več lüstva je obračalo novine, od šteri je v leti 1938 vöprišlo že skoro dvej gezero v 100 miljaunov izvodov. Vrnau od tistoga leta pa so začnili »racionalizerati« štamparijo, tau je dojzavövdati levičarske ali židauvske novine.

T i s t o g a i p a s o b i l i n a j b o l e p o p u l a r n i f i l m i , š t e r e s o n a s r e j d i 1930-i lejt že v šeststau kine-

matografaj (mozik) vrteli. Lüstvo je vrnau telko penez vödalo za fale karte za kino kak za knige pa novine. Nika sploy nauvoga je biu radio tō, leta 1938 je bilau že više 400 gezero takši mašinov na Madžarskom.

Če je biu šport na začetki stoletja eške aktivnost edne male skupine lidi, so se ž njim med oböma bojnama spravljali že vnaugi, zavolo sodački interesov rosaga tō. Leta 1935 je bilau na Madžarskom skoro 7 gezero športni inštitucij, med njimi dvej gezero igrišč za strejlanje, devet gezero igrišč za tenis, ino dvejstau kaupanc. V Budimpešti so na mesti staroga hipodroma (lóversenypálya) zozidali nauvo Narodno športno dvorano.

Člani srejdni družbeni skupin so vsikšo leto odišli na urlap, ka je bilau pred bojnov mogauče samo za aristokrate ino kapitaliste. Več stau gezero lüdi je ojdlo na tihinsko, depa dosta se je je napautilo v domanja zdravi-

lišča ali na Balaton tō. Vsikdar več lüdi si je leko privauščilo, ka za potüvanje vöponüca vikende ranč tak. Vse tau kaže na tau, ka so začnili lidgé baukše živeti - donk pa nej vsi v rosagi. Veško lüstvo je eške itak tak tradicionalno živelo kak prva, delalo je od zranka do večera. O dopusti ali turizmi so ranč senjati nej mogli, že tau je bilau nika veukoga, če so leko gor na cug ali bus seli. Veuka spremememba v njinom žitki je prišla eške samo po leti 1945.

Če gledamo politično življenje

Nauve vogrske peneze z imenom »pengő« so vpelali 1. januara 1927 - na nikoj je je djala hiperinflacija po drügoj svetovnoj bojni

v Horthyna časi, leko povejmo, ka je biu tau varašanski parlamentarizem z avtoritarnimi elementi. Z ednoga tala je delo parlament z več strankami, šteroma je bila odgovorna vlada, birovijske so bile neodvisne, kultura pa pluralistična - z drüge strani pa je bila inštitucionalna struktura antidemokratična, dosta družbeni skupin je nej moglo do rejči priti. Leta 1922 so nazajpostavili javno glasovanje (nyílt szavazás), štamparija je nej bila slobaudna, sploy krepk je biu antisemitizem. Donk pa je té sistem nej biu fašističen ali nacističen, v parlamenti so vsikdar cujbile socialdemokratske, liberalne ino agrarne stranke (samo komuništare so vözapri). V etom sistemi je emo regent Horthy mauč ednoga »srejdne krepkoga predsednika rosaga«, leko povejmo, ka je nikdar nej emo kralesko ali diktatorsko vlast.

Gda je leta 1933 *Adolf Hitler*

prvi človek Nemčije grato, je začno bole pomagati tzv. »püščičarom« (nyilasok) na Madžarskom. Od leta 1938 so glase pá tajno (titkosan) dojdavali, tak so ekstremistične stranke edno leto kisnej že štirikrat telko glasov dobile kak pred štirimi lejtami ino tak dosegñile 20 procentov v parlamenti.

Vsikdar krepšo je grtüvalo odürdjavanje prauti Židauvom. Apriliša 1938 so vödali »prvi židauvski zakon«, s šterim so steli numero izraelitov v gospodarstvi ino inteligenci v pet lejtaj

zmenjšati na 20 procentov. Za eno leto je vöprišo »drügi« zakon, šteri je več nej vöro, liki rod gledó: Židauv je biu tisti, šteri je emo ednoga stariša ali dva stariva stariša izraelitske vöre. V gospodarstvi je je leko bilau samo 12, v inteligenci 6 procentov, v državni službaj pa eden nej - 220 gezero lüdi na Madžarskom je zgübiló delo. Od leta 1941 so se Židauvge nej smeli ženiti z drügimi vörniki, sledik pa so več grünte tō nej smeli küpiti. Za sodake so nej smeli rukivati, služiti so mogli s svojim delom.

Če rejsan je bila situacija na Madžarskom malo baukša kak indrik - nej je bilau na priliko pogromov - je za en malo vödvarila drüga svetovna bojna, v šteroj so vmorili dvej tretjini vogrski Židauvov, tau je skoro pau miljauna lüdi.

-dm-

PETEK, 19.06.2020, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.05 Otroški program: Op! 10.00 Poročila, 10.10 Anapurna - gora preizkušenj, dokumentarna oddaja, 11.00 TV-izložba, 11.15 Kuharija na kubik: šparglji z jajcem, kuharska oddaja, 11.50 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 TV-izložba, 13.50 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 14.40 Pozabljeno avstralsko otočje, avstralska dokumentarna oddaja, 15.50 Mi 4je: V očeh drugih, nemška nadaljevanka za mlade, 16.20 Fina gospa (V.), angleška humoristična nanizanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Circom Regional: Solo za eno roko, koprodukcijska magazinska oddaja, 17.55 Infodrom, 18.05 Risanka, 18.15 Pujsa Pepa: Namišljeni prijatelj, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Ansambel Biseri, koncert, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Kinoteka: Zaljubljene ženske, angleški film, 1.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.45 Napovedujemo

PETEK, 19.06.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.30 Videotrak, 10.00 Dobro jutro, 11.50 Prislunhno tišini: Socialni obrazi Slovenije, 12.35 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.00 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.25 Slovenski magazin, 13.50 Poletna noč, posnetek koncerta skladateljev Mojmirja Sepeta in Jureta Robežnika, 16.35 Zmage so doma: Gimnastika - svetovno prvenstvo 2019: finali po posameznih orodjih, 17.35 Nogomet - evropska liga: nepozabne tekme, 18.30 New neighbours - Novi sosedje: Korak bliže, dokumentarna serija, 19.00 Koncert doma: Posebna izdaja, 20.00 Nedolžen, britanska nadaljevanka, 20.55 Poslednji kralj, koprodukcijski film, 22.35 Koncert doma: MRFY, 23.30 Videotrak, 0.05 Info kanal

SOBOTA, 20.06.2020, I. spored TVS

6.10 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.05 Infodrom, 10.20 Mi 4je: Dolga sobota, nemška nadaljevanka za mlade, 10.45 Čist zares: Cospay, 11.15 Ugiznimo znanost: 10 let raziskovanja matičnih celic, oddaja o znanosti, 11.40 TV-izložba, 11.55 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 TV-izložba, 13.40 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.10 NaGlas! 15.00 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 15.55 Naš vsakdanji kruhek: Ljubezen je hudič, slovenska nanizanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Duhovni utrip, 17.35 Alpe-Donava-Jadran, 18.00 Ozare, 18.10 Družinska kuhinja s Catherine, oddaja o kuhanju, 18.40 Erika: Glasno hreščanje, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz, 20.55 Kaj dogaja? Z Jonasom, 21.25 Tutankamon: življenje, smrt in zapuščina, britanska dokumentarna serija, 22.15 Poročila, Šport, Vreme, 22.35 Sedmi pečat: Kvadrat, koprodukcijski film, 1.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.35 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 2.30 Napovedujemo

SOBOTA, 20.06.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.10 Videotrak, 7.00 Spomini: Zora Konjajev, 3. del, dokumentarna oddaja, 9.45 V objemu klasične glasbe (N. Pačnik, T. Sonc, N. Kamplet, N. Drašček, Simfonični orkester RTVS), 10.00 Srečanje bolnikov in invalidov na Brezjah, prenos svete maše, 11.00 Fina gospa, angleška humoristična nadaljevanka, 12.15 Čez planke: S Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija v Južni Ameriki, 3. del: Sao Paolo, 13.10 Avtomobilnost, 13.45 Nogomet - FIFA svetovno prvenstvo 2018: Sanje, uradni film prvenstva, 15.10 Nepozabni trenutki Rolanda Garrosa, 16.10 Lola in njena brata, francoski film, 17.55 Orion, dokumentarni film, 18.55 Videotrak, 20.05 Državljan, madžarski film, 21.55 Zvezdana, 22.55 »Mi, sever - We, the north«, glasbeni film o ustvarjanju Gala Gjurina v Kanadi, 0.30 Videotrak, 1.30 Info kanal

NEDELJA, 21.06.2020, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 10.05 Govoreči Tom in prijatelji: Tako špagetni burger, risanka, 10.20 Španski učitelj: Zaljubljeni, nizozemska otroška nanizanka, 10.45 TV-izložba, 11.00 Operne arije: Mezzosopranistka Monika Bohinec, 11.25 Ozare, 11.30 Obzorja duha, 12.05 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport,

Vreme, 13.25 Ansambel Biseri, koncert, 14.45 Na lepše, 15.10 Bosonog po strnišču, koprodukcijski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Košnikova gostilna, 18.30 Muk: Papagajevo pero, risanka, 18.57 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Gospa Wilson, britanska nadaljevanka, 21.05 Z Mišo, 21.55 Poročila, Šport, Vreme, 22.20 Nevidni sovražnik, ameriško-nemški dokumentarni film, 23.45 Operne arije: Baritonist Robert Vrčon (W. A. Mozart: Figarova svatba), 0.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.30 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.20 Napovedujemo

NEDELJA, 21.06.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.40 Videotrak, 7.40 Duhovni utrip, 7.55 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 8.30 Glasbena matineja, 10.40 Družinska kuhinja s Catherine, oddaja o kuhanju, 11.10 Mogočne ladje: Egipt - po Nilu, potopis, 12.20 Fina gospa, angleška humoristična nanizanka, 13.50 Koškarkar naj bo, otroški film, 15.10 Žogarija, 15.50 Zmage so doma: Športno plezanje - svetovno prvenstvo 2019: balvansko plezanje, 16.40 Mehek kot skala, dokumentarec o Marjanu Fabjanu, 17.40 Dosje: Zamočani, moč preživetja, 18.55 Videotrak, 19.55 Nogomet - državno prvenstvo: Maribor : Rudar, 29. kolo, 22.50 Žrebanje Lota, 23.05 Zvezdana, 23.55 Kaj dogaja? Z Jonasom, 0.30 Videotrak, 1.25 Info kanal

PONEDELJEK, 22.06.2020, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.05 Otroški program: Op! 10.00 Poročila, 10.10 Himalajska zgodba, dokumentarna oddaja, 11.00 TV-izložba, 11.15 Kuharija na kubik: Cezarjeva solata, kuharska oddaja, 11.50 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 TV-izložba, 13.45 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 14.35 Vesoljske smeti, francoska dokumentarna oddaja, 15.30 Otroški program: Op! 16.20 Fina gospa (V.), angleška humoristična nanizanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 New neighbours - Novi sosedje: Učenje češčine, dokumentarna serija, 17.55 Na kratko: Trajnostna mobilnost, 18.05 Malčki: Izumi, risanka, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Glasbeni večer, 1.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.45 Napovedujemo

PONEDELJEK, 22.06.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.00 Videotrak, 10.30 Dobro jutro, 12.30 Obzorja duha: Deklica s piščalko, 13.10 Pogovori o Vitomilu Zupanu, dokumentarni portret, 14.00 Na lepše, 14.45 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.40 Zmage so doma: Športno plezanje - svetovno prvenstvo 2019: težavnostno plezanje, 17.30 Devet krogov, dokumentarni film, 18.55 Koncert doma: Los Ventilos, 20.00 Mogočne ladje: Arktika, potopis, 20.55 Več po oglaših: Razpis, slovenska nadaljevanka, 21.25 Dediščina Evrope: Smodnik, britanska nadaljevanka, 22.35 Korejska vojna: Pozabljena vojna, koprodukcijska dokumentarna serija, 23.35 Zahtevam most, pripada mi!, kratki igрани film, 0.15 Videotrak, 0.55 Info kanal

TOREK, 23.06.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.05 Otroški program: Op! 10.00 Poročila, 10.10 Lotse, dokumentarni film, 11.00 TV-izložba, 11.15 Na poti z Nežo in Dušanom, dokumentarna oddaja, 11.50 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 TV-izložba, 13.50 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 14.35 Priprave za odpravo na Mars, francosko-ameriška dokumentarna oddaja, 15.30 Otroški program: Op! 16.20 Fina gospa, angleška humoristična nanizanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.05 A veš, koliko te imam rad: Modri čudež, risanka, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Meso in kri, britanska nadaljevanka, 20.50 Korejska vojna: Neskončna vojna, koprodukcijska dokumentarna serija, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Slovenija - 30, 23.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.30 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.25 Napovedujemo

TOREK, 23.06.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.30 Videotrak, 11.00 Dobro jutro, 12.50 Avtomobilnost, 13.20 Moj čudoviti um, dokumentarni

film, 14.30 Čez planke: S Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija v Južni Ameriki, 2. del: Buenos Aires, 15.45 Zmage so doma: Športno plezanje - svetovno prvenstvo 2019: kombinacija, 17.40 Sflinga, dokumentarni film, 19.00 Koncert doma: Lamai in Bort Ross, 20.00 Afriški kralji: Sledovi kolonializma, avstrijska dokumentarna serija, 20.55 Več po oglaših: Zalezovalec, slovenska nadaljevanka, 21.25 Macondo, avstrijski film, 23.10 Koncert doma: Avtomobili, 0.25 NaGlas!, 0.50 Videotrak, 1.25 Info kanal

SREDA, 24.06.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.05 Otroški program: Op! 10.00 Poročila, 10.10 Šiša Pangma, dokumentarna oddaja, 10.55 TV-izložba, 11.10 Na poti na Dražgoško goro, dokumentarna oddaja, 11.50 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 TV-izložba, 13.50 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 14.35 Auroville - utopiji naproti, francoska dokumentarna oddaja, 15.30 Male sive celice: OŠ Naklo in OŠ n.h. Maksa Pečarja, 16.20 Fina gospa, angleška humoristična nanizanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Neuspeh ne pride v poštev, 1. del dokumentarne oddaje o prof. dr. Igorju D. Gregoriču, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale: Edvard Kocbek: Strah in pogum, 18.05 Čarli in Lola: Najčudovitejši piknik na vsem širnem svetu, risanka, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Pred dnevom državnosti: V kakšni državi želimo živeti? 21.15 Proslava ob dnevu državnosti, 22.20 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.20 Profil: dr. Gregor Pompe, 0.05 Neuspeh ne pride v poštev, 1. del dokumentarne oddaje o prof. dr. Igorju D. Gregoriču, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.55 Napovedujemo

SREDA, 24.06.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.45 Videotrak, 11.15 Dobro jutro, 13.15 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.55 Družinska kuhinja s Catherine: Piknik, oddaja o kuhanju, 14.20 Košnikova gostilna, 15.45 Trenutek, uradni film FIFA SP v nogometu za ženske 2019, 16.45 Nepozabni trenutki Rolanda Garrosa, 17.45 Trenutek reke, dokumentarni film, 19.00 Koncert doma: Emkej, 20.00 zGoda iz Idrije, glasbeno-dokumentarna oddaja, 21.00 Žrebanje Lota, 21.05 Več po oglaših: Krč, slovenska nadaljevanka, 21.30 Projekt Florida, ameriški film, 23.30 Videotrak, 0.05 Info kanal

ČETRTEK, 25.06.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, 9.00 Otroški program: Op! 10.00 Gašerbrum II, dokumentarni film, 10.55 TV-izložba, 11.10 Na poti na Krim, dokumentarna oddaja, 11.50 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 TV-izložba, 13.40 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 14.30 Turisti, domov! Neznosno oblegani evropski biseri, nemška dokumentarna oddaja, 15.30 Otroški program: Op! 16.20 Fina gospa, angleška humoristična nanizanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Tipično slovensko: Harmonika, izobraževalno-dokumentarni film, 17.45 Na kratko: Ponarejeni videoposnetki, 17.55 Bi se gnetli na tej metli?, risani film, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Dnevnikov izbor, Šport, Vreme, 20.05 Požig, dokumentarni film, 21.35 Stekle lisice, slovenski TV-film, 23.00 Poročila, Šport, Vreme, 23.25 Zadnja večerja, nemški film, 0.55 Tipično slovensko: Harmonika, izobraževalno-dokumentarni film, 1.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.45 Dnevnik, Dnevnikov izbor, Šport, Vreme, 2.40 Napovedujemo

ČETRTEK, 25.06.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.50 Videotrak, 11.20 Dobro jutro, 13.15 Neuspeh ne pride v poštev, 1. del dokumentarne oddaje o prof. dr. Igorju D. Gregoriču, 13.40 F. S. Finžgar: Zapuščina strica Jurja, portret, 14.45 Ansambel Biseri, koncert, 16.30 Zmage so doma: Nogomet - FIFA svetovno prvenstvo 2010: Urugvaj - Nizozemska, polfinale, 17.50 Domovina in država, dokumentarni film, 19.00 Koncert doma: Balladero, 20.05 Ponoči je vsaka krava črna, belgijski film, 21.35 Več po oglaših: Kvartopirci, slovenska nadaljevanka, 22.00 Krvava svatba, francoska nadaljevanka, 22.55 Carmina Slovenica in Chorus instrumentalis - Adiemus, 0.15 Slovenska jazz scena, 1.15 Videotrak, 1.50 Info kanal

Razvojna agencija Slovenska krajina v okviru projekta ETHOS LAND, ki se sofinancira v programu Interreg V-A Slovenija Madžarska, ponovno organizira

ETIČNI TABOR

V okviru tabora bomo našim udeležencem ponudili programe, s katerimi jim bomo približali zavedanje, kako pomembno je poznati lastno življenjsko okolje, čas preživeti v naravi in pravo druženje s prijatelji.

DATUM IN LOKACIJA TABORA

Tabor se bo izvajal v Monoštru (Madžarska), v Slovenskem kulturnem in informativnem centru od 29. (ponedeljek) junija do 3. (petek) julija 2020.

KOMU JE TABOR NAMENJEN?

Otrokom od 7. do 14. leta starosti.

PRIJAVE

Tabor je brezplačen, število udeležencev je omejeno.

Za več informacij pokličite na 0036/30/971-4948 ali na 0036/30/217-5455.

Prijave zbiramo do srede, 22. junija 2020, na naslov Szlovén Vidék Közhasznú Nonprofit Kft., 9970 Szentgotthárd, Gárdonyi u.l. ali na szlovenvidek@gmail.com

PREHRANA

Otroci bodo imeli 5 obrokov hrane dnevno, 3 glavne obroke in 2 sadni malici.

DNEVNE AKTIVNOSTI

Naši dnevi v času tabora bodo zelo aktivni. Odpravili se bomo na pohod, raziskovali gozd in naravo, se preizkusili v različnih športnih igrah in se udeležili veliko drugih zanimivih stvari.

Delali bomo skupaj mladi in starejši. Ko pa pade mrak, bomo tudi letos opazovali zvezde, skupaj peli, si ogledali filme ter se naučili novih plesnih korakov.

Vabljeni v tabor ETHOS LAND!

Bi se radi veliko igrali in smejali, medtem ko se razvija tudi vaše jezikovno znanje?

Vabimo vas, da se udeležite našega

POLETNEGA SLOVENSKEGA TABORA,

na katerem vas čakajo vesele jezikovne in druge zanimive aktivnosti, kot so pohodi v naravo, rokodelstvo, športne, plesne in glasbene dejavnosti.

Tabor bo potekal od
20. do 24. julija 2020 (od ponedeljka do petka), med 8. in 16. uro.

Lokacija: Slovenski kulturni in informativni center v Monoštru.

Pričakujemo prijave osnovnošolcev.
Število udeležencev je omejeno.
Za otroke bomo zagotovili kosilo in malico.
Tabor je brezplačen.

Rok za prijavo: **6. julij 2020**

Prijava in dodatne informacije:
biserka.bajzek@gmail.com, nikoletta.vajda@gmail.com,
ali 00 36 94 380 208

Szervező Magyarországi Szlovének Szövetsége
Organizátor: Zveza Slovencev na Madžarskem

Szeretnétek sokat játszani és nevetni, miközben fejlődik a nyelvtudásotok is?

Gyertek el

NYÁRI SZLOVÉN TÁBORUNKBA,

ahol vidám nyelvi és különböző izgalmas foglalkozások várnak titeket! Természetjárás, kézműveskedés, sport, tánc és zenei foglalkozások.

A tábor
2020. július 20-24. között (hétfőtől péntekig) 8-16 óráig tart.

Helyszín: Szlovén Kulturális és Információs Központ, Szentgotthárd

Várjuk az általános iskolás gyerekek jelentkezését.
A létszám korlátozott.
A gyerekek részére 1 meleg étkezést és 1 uzsonnát biztosítunk.
A részvétel ingyenes.

Jelentkezési határidő: **2020. július 6.**

Jelentkezés és további információk:
biserka.bajzek@gmail.com, nikoletta.vajda@gmail.com,
illetve 00 36 94/380 208 telefonszámon

Szervező Magyarországi Szlovének Szövetsége
Organizátor: Zveza Slovencev na Madžarskem

ZVEZA.HU

ZVEZA SLOVENCEV NA MADŽARSKEM
MAGYARORSZÁGI SZLOVÉNEK SZÖVETSÉGE

porabje.hu

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD.
Številka bančnega računa: HU75 11747068 20019127 00000000.
SWIFT koda: OTPVHUHB